

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Clinical disorders of social cognition

Skye McDonald (red.), (2022),
Londen: Routledge, 391 pp.,
ISBN 9780367461201

► Willem S. Eikelboom

Sociale cognitie omvat de cognitieve processen die ons in staat stellen om sociale informatie tijdig waar te nemen en hier adequaat op te reageren. In de klinische praktijk is er in toenemende mate aandacht voor dit relatief 'jonge' cognitieve domein, maar toch blijven de diagnostiek en behandeling van stoornissen in de sociale cognitie een lastige aangelegenheid (zie Westerhof-Evers e.a. in dit nummer). Daarom zou dit nieuwe handboek *Clinical disorders of social cognition* onder eindredactie van het sociale cognitie-zwaargewicht Skye McDonald weleens een heel waardevol werk kunnen zijn. Het boek start met een gedegen inleidend hoofdstuk waarin het al snel helder wordt waarom sociale cognitie als een afzonderlijk cognitief domein moet worden gezien. Vervolgens worden begrippen zoals 'emoties', 'empathie' en 'Theory of Mind' beschreven en is er aandacht voor de neurobiologische basis van deze onderdelen van sociale cognitie. Aangezien het om veel informatie gaat is het prettig dat elk onderdeel uiteindelijk wordt samengevat in een tabel waarin duidelijk wordt welke stoornissen er kunnen voorkomen, hoe men deze kan meten, welke hersenstructuren erbij zijn betrokken en welke gevolgen deze stoornissen hebben voor het dagelijks leven. Tevens wordt het de lezer in dit hoofdstuk duidelijk dat er in dit relatief jonge onderzoeksgebied lang niet overal

consensus over bestaat, onder andere over waarom de herkenning van negatieve emoties kwetsbaarder is voor hersenbeschadigingen dan positieve emoties en welke rol imitatie heeft bij het ervaren van empathie. De auteurs staan stil bij de verschillende verklaringenmodellen en hun klinische implicaties. Hierdoor worden theorie en praktijk soepel met elkaar verweven. Het tweede hoofdstuk is echt voor onderzoekers geschreven. Hierbij worden innovatieve onderzoeksmethodes gepresenteerd waarmee de sociaal-cognitieve vaardigheden ecologisch valide kunnen worden gemeten, rekening houdend met de invloed van stoornissen in andere cognitieve domeinen. Neuro-imaging heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de huidige modellen van sociale cognitie, maar er worden in dit boek ook kritische kanttekeningen geplaatst bij de grote invloed van onderzoeksopzet en de statistische analyses op de gevonden associaties. Dit hoofdstuk bespreekt ook in hoeverre huidige onderzoeksparadigma's en instrumenten passend zijn voor mensen afkomstig uit niet-westerse culturen. Hierin laten de auteurs niet alleen zien welke impact culturele achtergrond heeft in het wetenschappelijk onderzoek naar sociale cognitie, maar worden ook de gevolgen besproken voor het neuropsychologisch onderzoek naar sociale cognitie en het gebruik van gangbare diagnostische criteria voor aandoeningen waarbij stoornissen in de sociale cognitie vaak voorkomen. Een dergelijke analyse heb ik nog niet eerder gezien.

In de volgende hoofdstukken worden stoornissen in de sociale cognitie beschreven bij kinderen met hersenletsel, ASS en andere ontwikkelingsstoornissen, psycho-

tische stoornissen, traumatisch hersenletsel, verschillende vormen van dementie en overige neurodegeneratieve aandoeningen zoals MS en Parkinson. De auteurs beschrijven voor elke aandoening de specifieke aard van de stoornissen en staan stil bij de (neurobiologische) oorzaken en de gevolgen. Hiermee wordt recht gedaan aan het brede scala aan aandoeningen waarbij er stoornissen in de sociale cognitie kunnen voorkomen.

Hierna volgen twee hoofdstukken over het meten van sociale cognitie bij volwassenen en kinderen. De meest gangbare en onderzochte instrumenten worden voor de verschillende domeinen van sociale cognitie gepresenteerd. Hierbij blijft het bij een beschrijving van de meest onderzochte instrumenten en mis ik adviezen voor welke tests het beste bruikbaar zijn en waar rekening mee gehouden moet worden in de diagnostiek van sociale cognitie. In het laatste hoofdstuk van het boek worden behandelmogelijkheden voor stoornissen in de sociale cognitie besproken. Verschillende interventies komen aan de orde in het licht van hun behandeldoelen, uit-

komstmaten en methodologische kwaliteit.

Al met al is dit een gedegen handboek dat de huidige stand van zaken omtrent sociale cognitie vanuit de neurowetenschappen weergeeft. Wel staat de beschrijvende stijl met veel referenties in de tekst en aandacht voor individuele studies de leesbaarheid soms in de weg. Daarbij mis ik regelmatig aanbevelingen voor klinici. De klinische praktijk is met een wirwar aan terminologie en een klein arsenaal aan neuropsychologische instrumenten en behandelmethodes weerbarstiger dan dat het handboek suggereert. Hierdoor blijft de lezer met vragen achter over de taxonomie en onderlinge samenhang van de verschillende domeinen van sociale cognitie, maar bovenal blijft het wat onduidelijk hoe men dit cognitieve domein juist diagnosticeert en behandelt. Daarmee lijkt dit handboek eerder geschikt voor studenten, onderzoekers en neuropsychologen die zich willen verdiepen in de manifestatie en oorzaken van stoornissen in de sociale cognitie, dan voor de clinicus die concrete handvatten zoekt voor het diagnosticeren en behandelen van sociale cognitie.